

מראי מקומות- חולין קכ"ט

חמורה לא בעינן לא הכשר מים ולא הכשר שרץ, אבל לשי' רש"י לעיל (קכא.), דמשמע דאף דאין צריך הכשר מים, אבל עכ"פ צריך הכשר שרץ, א"כ לק"מ, דנהי דאי"צ הכשר מים כאן, אבל צריך ליגע בטומאה, וא"כ כיון דלא נגע אלא בבית הסתרים, שפיר צ"ל דר"מ הוא. והרמב"ן תי' דמה שלא הק' כן הוא משום דכיון דמה שסופו לטמא טומאה חמורה הוא רק מחמת אביו (דהיינו, מה שהוא מחובר להאבר), א"כ צריך הוא למגע טומאת אביו, ולכן שפיר צריך לאוקמי' כר"מ.

(ד) **טומאתה לאו דאורייתא- תמה תוס',** אם טומאתה לאו דאורייתא, א"כ מדאורייתא עדיין חמץ הוא, וא"כ למה מותר להשאיר בביתו בפסח, והניח בקו'. ותי' התוס' הרא"ש דשאני לענין חמץ דמדאורייתא לא בעינן אלא ביטול בלב, וא"כ אע"פ שאינו ביטול גמור לענין הל' טומאה, וא"כ אינו באמת נחשב לכסא, אבל לענין חמץ, שפיר הוי בטל מלהיות חמץ שלו. וכ"כ הלב ארי', וכ' דאולי מה שתוס' לא הי' נידח"ל בזה, היינו לשיטתו, דס"ל בפסחים דמה דביטול מועיל מן התורה, היינו מטעם הפקר, וכאן לא שייך כ"כ הפקר.

(ה) **אמר אביי הרי אמרו תקרובת עבודת כוכבים של אוכלין וכו' כששימש מעשה עץ שימש- הק' בהערות להגרי"ש,** הרי אביי עצמו כבר הק' כע"ז מכופת שאור שיחדה לשיבה, וכבר תי' הגמ' כששימש מעשה עץ שימש. וא"כ, מה הק' שוב מתקרובת עבודת כוכבים, הרי ג"כ יש לתרץ כנ"ל, וכמו שהגמ' תי' למעשה, ע"ש מש"כ ליישב.

(ו) **הא דתניא חלב נבלה בכפרים, וכו', דאי ס"ד דאורייתא, מצינו לאוכל שמטמא טומאה חמורה- פרש"י,** ואנן תנן כל שסופו לטמא טומאה חמורה לא צריך הכשר. וביאר המהרש"א, דלא הי' נידח"ל לרש"י לפרש קו' זו של הגמ' כמו שאר קו', דמצינו אוכל שסופו לטמא טומאה חמורה, ותנא דבי ר"י אמר לעיל דלא מצינו כן, דהא כאן אינו דומה

(א) **טומאת בית הסתרים היא- הק' תוס' לעיל** (עב: ד"ה בשעת), מהו קו' הגמ', הרי י"ל דקיבל טומאה מאביהם בשעת פרישתו, כמו דאי' בגמ' שם, דעכשיו שוב לא הוי בית הסתרים. ותי' דבעי לאוקמי אף בנייתו בכל כוחו, דאז לא מקבל טומאה מאביהן. וע"ע ברמב"ן כאן, דתי' דכיון דחתך הבשר מעל האבר, שוב אין להאבר בשר גידין ועצמות, ואבר שאין עליו בשר גידין ועצמות אינו אבר עוד לטמא. וסבר הגמ' דדוחק הוא לתרץ דמיירי שהי' עליו מספיק בשר להעלות ארוכה, דהא החותך לגמרי משמע.

(ב) **ואמרי ל' שני ל' לר"מ בין טומאה דבעיא הכשר ובין טומאה דלא בעיא הכשר- העיר תוס' על לשון הגמ', דהול"ל בפשיטות,** דכאן לא הוכשר, ומהו האריכות הלשון, ולא תי'. וע' בתוס' הרא"ש דגם הק', מה הי' הה"א דר' אבא בר ממל לומר דמיירי בלא הוכשר. ותי' דס"ל לר' אבא דזה נחשב סופו לטמא טומאה חמורה, ולכן לא בעי הכשר ממקום אחר, והו"ל כאילו נגע להאבר בבית הסתרים וקיבל טומאת אוכלין, וא"כ אף לאחר שנחתך, עדיין נשאר בו הטומאת אוכלין. וע"ז הק' הגמ', נהי דס"ל לר"מ דמה שצריך הכשר ממקום אחר, ויש לו אותו ההכשר, דדינו שיכול לקבל טומאה בבית הסתרים. אבל מהכ"ת דמה שאינו צריך להכשר ממקום אחר, משום דסופו לטמא טומאה חמורה והו"ל כאילו יש לו הכשר, מהכ"ת דגם בכה"ג ס"ל לר"מ דמקבל ההכשר והטומאה בבית הסתרים, ולזה תי' הגמ' דהי' מוכשר ממקום אחר בפועל [ויש לעי', דמשמע מדברי תוס' הרא"ש דמקבל הכשרו מבית הסתרים, ולכא"ו ק', הרי מה דדינו כסופו לטמא טומאה חמורה, היינו משום שמקום זה עצמו הי' בה טומאה חמורה, ולא משום דנגע בבית הסתרים, ולמה זה נקרא הכשר בבית הסתרים, וצ"ע].

(ג) **למה לי הכשר והא מטמא טומאה חמורה אנב אביו- הק' תוס',** למה לא הק' הגמ' למה לי' לאוקמי' כר"מ, הא כיון דסופו לטמא טומאה חמורה, הא לכ"ע לא צריך הכשר מים או הכשר שרץ, אלא מטמא מיד בלא שום נגיעה לטומאה. וזה ק' רק לשיטות הראשונים דס"ל דסופו לטמא טומאה

רש"י עצמו על המשנה פי' דהת"ק ס"ל כר' יהושע ור' נחוניא, משמע דכר"א לא אתיא, ע"ש מה שצידד לדחוק, ואולם הניח בצ"ע. וע' ברש"ש (על רש"י על המשנה) דכ' דבאמת מש"כ רש"י על המשנה תמוה, דהא יש לחלק בין בשר הפורש מן החי, דטהור לכ"ע, ואף לר"א, ובין בשר הפורש מאבר מן החי, דזה הוי טמא לפי ר"א (ושפיר יכול ת"ק דמתני' לסבור כן), וע"ש מה שתמה עוד על רש"י לעיל (קכח:).

לזרעים, שהרי דבחלב מיירי, דמעולם לא הי' אוכל, אלא שהי' בו טומאה חמורה נבלה אגב כוליא, בזה לא שייך להק' דמצינו אוכל שמטמא טומאה חמורה, דלאו אוכל הוא, אלא קו' הגמ' הוא דא"כ אין צריך הכשר, דהא כל שמטמא טומאה חמורה אין צריך הכשר.

ז) **אוכל שאי אתה יכול להאכילו לאחרים אין קרי אוכל** - ויש להעיר (וכבר הבאנו בענין זה לעיל), דהא כל האיסור לאכול אבר המדולדל לאחר שחיטה הוא איסור דרבנן, וא"כ לימא דמדאורייתא הוי אוכל וראוי לקבל טומאה. וע' בחזון איש (יו"ד רי"ד לדף קכח. ד"ה שם רש"י ד"ה רב אשי), שכ' דבענין שיהא מוכן ועומד לאכילה, ואז שחיטה מכשרת, וכיון דבפועל אי"ז מוכן לאכילה, אין שחיטה מכשרת.

ח) **האבר והבשר המדולדלין באדם טהורים** - העיר הרש"ש, למה לא קתני דמטמאין טומאת אוכלין במקומן, כמו שקתני לענין אבר המדולדל מבהמה, הרי אי' במשנה בעוקצין דהחותך מן האדם מטמא טומאת אוכלין. ותי' משום דא"כ לא מתניא בסיפא, דלא הי' שייך לומר דמת האדם הבשר צריך הכשר כמו בבהמה, דהא בטלה דעתו אצל כל אדם. ובשחיטת חולין תי' דרק בבהמה הי' צריך לשנותה חידוש זה, שהרי בבהמה מה שהוא טהור הוא משום דמחובר לבעל חי, דאינו מקבל טומאה, ולכן צריך לחדש דמ"מ אבר ובשר המדולדלין מקבלין טומאה במקומן. אבל באדם, דאין הפקעה מטומאה מה שהוא מחובר לגוף האדם, בזה אין צריך לחדש דמטמא טומאת אוכלין, ולכן לא קתני לה.

ט) **השתא דאתית להכי - פרש"י**, דהשתא יכולין לומר דת"ק ס"ל או כר"א דמטמא בבשר הפורש מאבר מן החי, ובעצם כשעורה הפורש ממנו מטהר, או כר' נחוניא דאמר איפכא. ותמה המהרש"א, מה שייך לומר דס"ל לת"ק כר"א לענין דמטמא בבשר הפורש מאבר מן החי, הא קתני מת האדם, הבשר טהור, דהיינו בשר פורש מאבר מן החי, כפרש"י לעיל לענין בהמה ושרצים. וגם